

УДК 342.951

Дмитро Молчанов,*здобувач кафедри економіко-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ*

УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ТА МОНІТОРИНГУ ЯК ЗАСОБІВ ПРОТИДІЇ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

У статті досліджено досвід адміністративно-правового регулювання фінансового контролю та моніторингу у країнах з найбільш характерними відмінними ознаками. Охарактеризовано стан державного фінансового контролю та моніторингу в Україні. Виділено основні позитивні характеристики зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання фінансового контролю та моніторингу для можливої подальшої адаптації до умов сучасної України.

Ключові слова: фінансовий контроль та моніторинг, адміністративно-правове регулювання, тіннізація економіки, зарубіжний досвід, удосконалення.

Постановка проблеми. Фінансовий моніторинг є важливою і дієвою формою державного фінансового контролю з метою запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Для України, в якій, за різними оцінками, масштаби тіньової економіки сягають від 30 до 70% ВВП, налагодження ефективної системи фінансового моніторингу є вкрай необхідним. Система державного фінансового моніторингу, з одного боку, має відповідати міжнародним вимогам, а з іншого – максимально враховувати наявну фінансову систему, соціально-економічні і культурні особливості, правові та правоохоронні традиції держави [1, с. 91].

Сучасна Україна прагне набути статусу кандидата до вступу в Європейський Союз, що орієнтує її на нові принципи управління, а відповідно, й нові підходи до видів діяльності, функцій державних органів та їх структурної побудови. Проблема здійснення контролю в органах виконавчої влади існувала та існує в усіх країнах, однак має різні шляхи вирішення. Це зумовлює необхідність формування нового усвідомлення системи державного фінансового контролю, а також переосмислення форм його реалізації в сучасних умовах [2, с. 157].

Органи державного фінансового контролю в зарубіжних країнах відповідно до покладених завдань здійснюють контроль за виконанням бюджетів, витрачанням державних коштів і використанням державного майна. Контролю підлягають витрати на утримання органів державного управління та реалізацію державних програм розвитку. Верховні рахункові відомства хоча й не проводять аудиту політико-економічних актів, проте оцінюють обґрунтованість таких рішень, їхній вплив на державні фінанси, активи, борг та визначають наслідки [3; 4, с. 31].

Тому на тепер є актуальним дослідження у сфері адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу з метою протидії тіннізації економіки в різних країнах світу, що дозволить створити оптимальну національну модель фінансового моніторингу в Україні з імплементацією міжнародної нормативно-правової бази з урахуванням національних інтересів і особливостей вітчизняного досвіду.

Стан дослідження. Аналіз світового досвіду протидії тіньовій економіці та вирішення багатогранних теоретико-методичних проблем щодо упередження загроз економічній безпеці держави представлено у наукових працях таких учених і практиків: О. М. Алімової, П. Андрушка, А. Базилюка, І. Бондаренка, А. Борисенкової, С. Буткевича, Е. Іванова, І. Коломійця, В. М. Кулагіної, В. Лисенка, І. Мазура, В. В. Микитенка, І. В. Моспаненка, В. І. Мунтіяна, В. В. Попової, А. В. Пономаренка, О. Рябченка, О. Турчинова, О. В. Черевка, Р. Фрея та інших дослідників.

Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду у сфері адміністративно-правового регулювання відносин щодо організації й функціонування системи фінансового контролю та моніторингу з метою протидії тіннізації економіки та аналіз можливостей його адаптації в умовах сучасної України.

Виклад основних положень. Прагнення України щодо інтеграції до світової економічної та правової спільноти зумовлюють необхідність приведення національної системи фінансового контролю у відповідність до положень Лімської декларації щодо керівних принципів контролю, затвердженої 1977 р. IX Конгресом Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI). Крім того, у Декларації XX Конгресу INTOSAI та Стратегічному плані

INTOSAI на 2011 – 2016 рр. “Спільний досвід на користь всім” [5] наголошується на необхідності використання стандартів цієї організації у процесі розроблення власних стандартів усіма членами Міжнародної організації вищих фінансових органів контролю.

Формування української моделі економіки період 90-х рр. відбувалося під впливом таких основних чинників: геополітичних (економіка країни формувалася як проміжний тип між західною і східною економіками); історичних (містила низку специфічних характеристик, пов'язаних з історичним розвитком у складі колишнього Радянського Союзу, передусім значну частку державного сектору, адміністративний стиль управління економікою); правових (в Україні не було сформовано ефективний правовий механізм розв'язання проблем і конфліктних ситуацій, узгодження та врегулювання взаємовідносин між суб'єктами господарювання); монополізму в економіці (потужні монополні структури в пріоритетних галузях стримували розвиток конкурентного середовища); нерівномірності економічного розвитку регіонів та диспропорції у галузевій структурі економіки; поєднання економічної, політичної та олігархічної влади; вияву менталітету громадян (недовіра до влади, розчарованість у реформах, пасивність, протидія державного і приватного секторів, відсутність розвинутих демократичних традицій), які зумовили сутнісні характеристики вибору моделі ринкової економіки [6].

На думку М. Каленського, для кризового етапу розвитку України характерні такі види тіншової економічної діяльності, як: випуск і реалізація неврахованих товарів і послуг, контрабандний ввіз та оборот товарів, нелегальні валютні операції, корупція, нелегальний вивіз капіталу, незаконне використання державного майна, природних ресурсів та надр, укряття доходів від оподаткування, неорганізована та чорна торгівля, а загальним фактором, який формує тіншову економіку є політична невизначеність у країні, масова недовіра громадян до усіх гілок влади та політиків. Згідно з оцінками українських експертів, тіншовий оборот в Україні є найбільшим у торгівлі (80%), будівництві (66%), нерухомості (60%), гральному бізнесі (53%), суспільному харчуванні (53%), засобах масової інформації (53%), транспорті та перевезеннях (46%). Корумпованими є також сфера постачання енергоносіїв, землевідводи, приватизація. Особливо небезпечними є тінвові та корупційні ринки послуг та благ під державними гаслами (тінвовий внутрішній ринок судових, адміністративних, керуючих та господарчих рішень, ринок керуючих посад). Вихід із цього стану – це забезпечення чіткості та однозначності дії законів, відповідальність чиновників усіх рангів за порушення; необхідна масштабна податкова реформа зі скороченням кількості податків і зборів, зниженням ставок, з оподаткуванням надприбутків фінансово-промислових груп, а також судова реформа, нова система фінансового, податкового та банківського контролю, ліквідація адміністративних

бар'єрів для бізнесу, захист права власності, розвиток усіх форм, інститутів громадянського суспільства з посиленням його впливу на соціально-економічну політику держави [7].

Слід відзначити, що організовані групи і злочинні організації продовжують контролювати лівову частку тіншового капіталу, протиправну діяльність, пов'язану з розкраданням бюджетних коштів, легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, організацією наркобізнесу, нелегальною міграцією тощо [8; 9, с. 73].

На початку XXI століття транснаціональна злочинність набуває принципово нових рис, сучасні злочинні транснаціональні організації виходять за межі економічної злочинної діяльності, втручаються в політичні процеси, зазіхають на безпеку особистості, суспільства, держави, що в концентрованій формі можна спостерігати в сучасній Україні. Саме на теренах нашої держави корупція та політика, злочинність і економіка, національні інтереси та інтереси інших країн на території держави створили синтетичну глобальну модель транснаціональної злочинності, осмислення витоків і стану якої слід вважати актуальною проблемою [10, с. 1; 11, с. 337].

Подолати тіншову економіку неможливо лише тільки адміністративними заходами (контрольними функціями), тому політика детінізації має базуватися на принципі заохочування до ведення легального бізнесу та усунення тих адміністративно-регуляторних бар'єрів, які стримують діяльність суб'єктів господарювання. З цією метою протягом 2011 та 2012 років вживалися заходи за такими напрямками: покращення інвестиційного клімату, зниження фіскального та регуляторного тиску; дерегуляція підприємницької діяльності й підтримка малого та середнього бізнесу; спрощення дозвольної системи у будівництві; реформування системи правосуддя, забезпечення прав власності та боротьба з корупцією [12].

Отже, розглянемо зарубіжний досвід деяких країн щодо адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу з метою удосконалення адміністративно-правового регулювання фінансового контролю та моніторингу як засобів протидії тінзації економіки в Україні.

Зарубіжний досвід організації фінансового моніторингу свідчить про те, що найбільш високий рівень організації фінансового моніторингу та найжорсткіші умови покарання за порушення закону у сфері легалізації доходів – у США.

До державних органів виконавчої влади, які контролюють діяльність фінансової сфери, в США належать Організація з боротьби з фінансовими злочинами (U.S. Financial Crimes Enforcement Network), Податкове управління, Федеральна митна служба, Секретна служба Міністерства фінансів, Управління контролера грошового обігу адміністраційних банків Міністерства фінансів, Міністерство фінансів, Міністерство юстиції, Федеральне бюро розслідування та інші уповноважені органи [1, с. 91].

Досить гострим у країнах Євросоюзу є питання вилучення доходів, отриманих злочинним шляхом. Наприклад, за німецьким законодавством злочинні доходи, які конфіскуються, до державного бюджету не надходять, якщо є хоча б один потерпілий. Можливості держави щодо отримання таких доходів вкрай обмежені. Так, зокрема, за результатами конфіскації майна в Німеччині (за неофіційними даними) компенсація потерпілим становила 78,0%, держбюджет отримав 22,0%. Нині ця ситуація в Німеччині покращується у зв'язку зі скасуванням домінант, передбачених у положеннях статті Кримінально-процесуального кодексу, яка позбавляла державу можливості отримувати доходи від конфіскації (засвідчено за даними джерела [13]).

Для Франції характерною є адміністративна модель фінансового моніторингу, що визначається континентальною консервативністю та більш ліберальним характером. Вона не має законодавчо закріплених вимог щодо надання інформації про фінансові операції, якщо їх сума перевищує певну граничну межу, а критеріями дослідження операцій на сумнівність є вмотивована підозра щодо фінансових операцій, які мають ознаки легалізації доходів. У Франції спеціалізованим підрозділом фінансової розвідки є TRACFIN, який підпорядковується Міністерству економіки та фінансів і Міністерству бюджету й проводить засекречену діяльність. Головними принципами фінансового моніторингу в країні є: посилення банківської уваги, взаємодія з органами влади, спеціальна підготовка банківського персоналу. TRACFIN відіграє координаційну функцію між фінансовими органами країни.

Органами державного фінансового контролю у Франції є також Генеральна інспекція фінансів і Генеральна інспекція адміністрації. Перебуваючи в безпосередньому підпорядкуванні міністра економіки і фінансів, Генеральна інспекція фінансів виконує функції контролю на місцях за діяльністю служб Міністерства економіки і фінансів. Вона контролює діяльність усіх призначених державою бухгалтерів та адміністративної бухгалтерії вторинних розпорядників кредитів, державних підприємств, а також тих недержавних органів і підприємств, що перебувають під фінансовим контролем держави. Ця ж установа організує та здійснює дослідження економічних і фінансових проблем на замовлення державних міністерств і відомств, а також за власною ініціативою [14].

У Швеції, яка є парламентською монархією, головним відомством у справах державного контролю та обліку є Державне ревізійне управління (в деяких джерелах має назву Національне бюро аудиту). Його метою, як визначено урядом, є досягнення високоякісного управління фінансовою діяльністю. Діяльність Управління характеризується двома напрямками – проведенням щорічних ревізій фінансово-господарської діяльності національних установ і підприємств та ревізії ефективності державних закупівель. На відміну від багатьох інших європейських країн, міністерства Швеції не на-

ділені повноваженнями безпосереднього управління урядовими відомствами. Тому конституція Швеції дає можливість парламенту та уряду мати власні структури контролю державного сектору. Уряд наділений функціями контролю через Управління канцлера юстиції у питаннях дотримання законності і захисту прав у державі та через Національне ревізійне управління [2].

Національне ревізійне управління очолює Генеральний аудитор, який призначається урядом на 6 років з правом продовження терміну роботи на посаді. Роботу цього управління організовано у двох основних напрямках: фінансовий аудит та аудит адміністративної діяльності. Відповідні оперативні підрозділи взаємодіють із Департаментом поточної діяльності щодо юридичної підтримки, інформаційних технологій, внутрішнього фінансового забезпечення, кадрової політики тощо, а також із Секретаріатом міжнародних зв'язків у виконанні міжнародних проектів. При цьому аудит обов'язково виконує контрольну функцію щодо дотримання фінансової дисципліни. Також робота управління спрямована на результат, який може бути внеском у підвищення ефективності функціонування окремих організацій та складних розгалужених систем [15].

В інших країнах зазначені питання координують: Вищий Офіс адміністративних справ у Королівстві Швеція; Офіс Комісара з етичних питань у Канаді; Урядове контрольне відомство Угорщини; Вище контрольне управління в Словаччій; Верховний Державний аудит в Албанії; Головне управління державної служби в Чеській Республіці; Контрольні збори в Грецькій Республіці; Служба контролю Кіпру [16].

Уповноваженим органом Іспанії в системі державного фінансового моніторингу є Комісія з протидії відмиванню грошових коштів. Серед суб'єктів фінансового моніторингу слід зазначити аудиторів, бухгалтерів та податкових консультантів; організації, що здійснюють продаж антикваріату та предметів мистецтва. Суб'єкти фінансового моніторингу зобов'язані надавати інформацію підрозділу фінансової розвідки про операції у разі, якщо вони пов'язані з передачею готівкових коштів, чеків або інших документів на пред'явника, а також про операції з резидентами офшорних юрисдикцій на суму, що перевищує 30 тис. євро. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства у сфері фінансового моніторингу в Іспанії становить від шести місяців до шести років позбавлення волі.

У разі порушення обов'язків щодо виявлення незвичних операцій на фінансового посередника може бути накладено штраф на суму до 5% від його установчого капіталу та позбавлено ліцензії на здійснення діяльності. Для фізичних осіб відповідальність може полягати не тільки в стягненні штрафу, а й у забороні займати визначені керуючі посади до 10 років [17, с. 72-73].

В Японії координацію контрольних функцій в адміністративній і фінансовій сферах покладено на Секретаріат Кабінету Міністрів Японії, а Агентство з питань управління та координації Японії діє як спеціальний орган урядового фінансового контролю [2, с. 159].

Нині досвід багатой арабської країни Бахрейн є зразком найоптимальнішого підходу до питання використання функцій вищого органу державного фінансового контролю. Професійними складниками організаційної структури органу державного аудиту цієї країни є секції: 1) фінансового аудиту (аналіз загального фінансового стану підприємств та установ; перевірка дотримання положень нормативно-регулювальних документів); 2) аудиту адміністративної діяльності (визначення економічності й ефективності, оцінка якості й кількості наданих послуг; аналіз досягнення об'єктом контролю поставленої мети); 3) аудиту комп'ютерних та бухгалтерських систем. До цих трьох напрямів можна додати лише аудит навколишнього середовища, який у деяких розвинених країнах виділяють із аудиту адміністративної діяльності в окремий вид державного контролю [15].

Здійснений у межах дослідження аналіз продемонстрував, що в основу організації контрольно-ревізійних органів зарубіжних країн покладено дві взаємовиключні моделі.

Централізована модель передбачає монократичну систему, в межах якої в організаційному підпорядкуванні у центрального (федерального) контрольно-ревізійного органу, що здійснює зовнішній контроль, перебуває система регіональних установ (Австралія, Франція). Так, у комунах, департаментах та регіонах Франції контроль місцевих фінансів здійснюють регіональні рахункові палати. Така модель забезпечує реалізацію бюджетно-фінансового контролю на всій території країни за єдиним системним планом, на підставі єдиних критеріїв, що є однією з гарантій законного та належного управління всіма державними фінансами.

Автономна модель передбачає, що федеральні контрольно-ревізійні органи, створені з метою контролю бюджетів країн та їхніх політико-територіальних або адміністративно-територіальних суб'єктів, можуть не входити до складу єдиної організаційної структури. Члени контрольного органу призначаються, як правило, законодавчим органом влади відповідної території, однак незалежні у зовнішніх та внутрішніх питаннях своєї діяльності [16, с. 380].

Активна дискусія щодо форм, методів, видів і напрямів державного фінансового контролю є переконливим прикладом необхідності формування єдиної системи державного фінансового контролю та прийняття Закону «Про державний фінансовий контроль», внесення відповідних поправок до Бюджетного кодексу України, інших нормативно-правових актів. Це дозволить законодавчо закріпити послідовність проведення державного фінансового контролю, визначити компетентність і повноваження органів, які здійснюють аудит ефективності використання державних коштів і державної власності [4, с. 31].

Критичний аналіз зарубіжних моделей організації фінансового контролю дозволяє зробити висновок щодо: наявності єдиних завдань та спільних принципів у організації діяльності органів контролю з урахуванням національних особливостей, економічних умов та історичного

розвитку; відсутності єдиного підходу до проблем організації та проведення аудиту державних фінансів у сучасному світі. Світова практика свідчить, що органи фінансового контролю можуть ефективно функціонувати на основі підходів, що іноді видаються протилежними та взаємовиключними [19, с. 381].

Тому досвід вищевказаних держав свідчить про обов'язкову потребу у створенні в Україні спеціального органу у сфері адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу з метою протидії тінзації економіки, який відповідав би потребам правової держави. Відповідні підрозділи у вищезазначених державах здійснюють безпосередню роботу у сфері адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу, також у деяких державах функції розширені і спрямовані на подолання тінзації економіки.

Також у зарубіжних країнах існує чітке розмежування компетенції між органами, які виконують функцію фінансового контролю та моніторингу, що виключає дублювання повноважень.

Таким способом здійснюється охорона власності, стягуються борги й вирішуються спори в процесі привласнення-відчуження. В умовах нестабільності, криз, послаблення ролі державної влади тіньова економіка розвивається найбільш активно. Так, значна активізація процесів тінзації економіки припадає на період переходу від командно-адміністративної до ринкової економіки. Це пов'язано з тим, що механізми централізованого управління послаблюються та не дозволяють здійснювати контролюючі функції на відповідному рівні, а їх місце намагаються зайняти нелегальні напівкримінальні структури. Навіть у розвинених країнах середній рівень обсягів тіньової економіки становить 16,4% ВВП, у країнах Азії – 26%, Південної та Північної Америки й країн Африки – 41% [20]. Проблема тінзації економіки особливо гостро дається взнаки в країнах, де відбуваються зміни соціально-економічних відносин. Найпоширенішими методами протидії тіньовій діяльності в розвинених країнах (США, Велика Британія, Канада, Австрія, Німеччина, Франція) є формування правового забезпечення й створення відповідних органів контролю для впровадження заходів спрощення процедур сплати податків і ліквідації причин, що змушують підприємців переводити свій бізнес у «тінь».

Зокрема, на нашу думку, потребує удосконалення та упорядкування на засадах ринкових важелів (ціноутворення, валютної та кредитно-інвестиційної політики, оподаткування і т. ін.) механізм державного регулювання та контролю підприємницької діяльності.

Запровадження жорстких адміністративних заходів, як свідчить досвід практично всіх країн Європи, не веде до економічного розвитку держави.

У цілому ж необхідно визнати, що, незважаючи на проблили та недоліки, вітчизняна система державного фінансового контролю розвивається у напрямі, що відповідає міжнародній прак-

тиці. Застосування кращого світового досвіду щодо функціонування системи державного фінансового контролю дозволить суттєво підвищити результативність контрольної діяльності, створити більш потужний інструмент забезпечення держави та суспільства якісною, об'єктивною інформацією, необхідної для підвищення ефективності державного управління й прийняття важливих управлінських рішень на всіх рівнях влади [19, с. 381-382].

Проблеми та перспективи розвитку системи фінансового моніторингу пов'язані з недостатньою кількістю кваліфікованих кадрів; відсутністю однозначних якісних критеріїв щодо віднесення фінансових послуг до таких, що підлягають фінансовому моніторингу, та оцінки їх ризику.

Для посилення дій, пов'язаних із розвитком системи фінансового моніторингу, пропонуються заходи з удосконалення фахового забезпечення цього процесу через організацію і проведення спільно економістами та юристами наукових досліджень фінансово-правового напрямку для пошуку ефективних методів попередження "відмивання" коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення. Також необхідно постійно проводити вдосконалення правових механізмів детінізації економіки, створювати сприятливі умови для функціонування різноманітних форм бізнесу на законодавчому рівні та здійснювати гармонізацію суспільних відносин на основі усунення суперечностей економічної моделі, які порушують паритетність розвитку окремих сфер і сегментів ринку, пригнічують інтереси суб'єктів господарювання.

Висновки

Світовий досвід адміністративно-правового регулювання фінансового контролю та моніторингу як засобів протидії тінізації економіки засвідчує, що кожна країна, залежно від сукупності соціально-політичних, економічних, територіальних, кримінологічних чинників, історичних, національних і інших місцевих традицій, створила свою систему протидії тінізації економіки. Найвні відмінності між різними державами зумовлюються лише мірою усвідомлення суспільством причин виникнення правопорушень як особливого соціального явища, а також якістю роботи держави і суспільства з усунення негативних соціальних проявів.

Отже, на сучасному етапі розвитку нашої країни одним із пріоритетних напрямів політики є детінізація економіки. Стратегічними пріоритетами детінізації економіки України на сучасному етапі є: стимулювання інвестиційних процесів; вдосконалення монетарної політики; створення сприятливих умов для розвитку підприємництва; значне зниження і вирівнювання податкового навантаження, спрощення податкової системи, посилення податкового контролю за рівнем витрат виробництва, мінімізація витрат виконання й адміністрування податкового законодавства; створення ефективної системи управління державним сектором еко-

номіки; посилення державного контролю за використанням бюджетних коштів, кредитних ресурсів та іноземних інвестицій; протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом тощо.

Список використаних джерел:

1. Моспаненко І. В. Світовий досвід організації системи державного фінансового моніторингу / І. В. Моспаненко, І. І. Бондаренко // Наукові праці : науково-методичний журнал. Державне управління / ред.: Л. П. Клименко, М. С. Іванов. - Миколаїв : МДГУ ім. П. Могилы, 2014. - Вип. 230. - Т. 242. - С. 91-94.
2. Завистовська, Г. І. Зарубіжний досвід урядового фінансового контролю / Г. І. Завистовська // Економічний аналіз : зб. наук. праць / редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін.; Тернопільський національний економічний університет. - Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2014. - Том 18. - № 1. - С. 156-161.
3. Соловійов С. М. Історія Росії з найдавніших часів. Книга 2 / С. М. Соловійов // М.: Думка, 1988. - Том 3. - 536 с.
4. Піхоцький В. Ф. Зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю та можливість його використання в Україні / В. Ф. Піхоцький // Економіст. - 2016. - № 1. - С. 31-34.
5. Спільний досвід на користь всім: стратегічний план на 2011 - 2016 рр. / Міжнародна організація Вищих контрольних органів (INTOSAI). - 2012 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16739516>.
6. Національна економіка : навчальний посібник / [А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, Т. Л. Желюк, Т. М. Попович]; за ред. А. Ф. Мельник. - К.: Знання, 2011. - 463 с.
7. Основи соціальної економіки : підручник / О. Г. Головніна. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 648 с.
8. Концепція державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю : Указ Президента України від 21 жовтня 2011 р. № 1000/2011 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/14091.html>.
9. Павленко С. О. Шляхи удосконалення правового регулювання протидії особам, віднесеним до категорії «злочинці у законі» в Україні / С. О. Павленко // Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2016. - Вип. 6. - Том. 3. - С. 73-79. - Серія «Юридичні науки».
10. Жаровська Г. П. Перспективні напрями протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні / Г. П. Жаровська // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). - 2014. - № 1. - С. 11-16.
11. Севрук В. Г. Нормативно-правові засади протидії правоохоронними органами України злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі / В. Г. Севрук // Молодий вчений. - 2017. - № 4.
12. Заходи щодо скорочення обсягів тіньової складової економіки України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://freepapers.ru/72/zahodi-shhodo>

skorochennya-obsyagv-tnovo/283220.1835382.list2.html.

13. The Financial Times, 09.06.2011 «Europe: Hidden economy».

14. Малишев А. В. Характерні аспекти організації державного фінансового контролю за кордоном / А. В. Малишев // Фінансовий контроль. – 2003. – № 11. – С. 126.

15. Дікань Л. В. Державний аудит : навч. -метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / [Л. В. Дікань, О. О. Вороніна, Ю. О. Голуб, Н. В. Синхогіна]; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. Л. В. Дікань. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 164 с.

16. Мих О. В. Зарубіжний досвід здійснення контролю в органах виконавчої влади [Електронний ресурс] / О. В. Мих // Державне будівництво. – 2009. – № 2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/DeVu_2009_2_34.pdf.

17. Прошунин М. М. Зарубежные подразделения финансовой разведки: понятие и виды / М. М. Про-

шунин // Проблемы укрепления законности и правопорядка: наука, практика, тенденции : сб. науч. тр. ; вып. 2 / редкол. : В. М. Хомич [и др.] ; науч.-практ. центр проблем укрепления законности и правопорядка Генеральной прокуратуры Респ. Беларусь. – Минск : БГУФК, 2009. – С. 70–77.

18. Дейнеко Є. В. Внутрішній контроль в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні : дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» // Є. В. Дейнеко. – Харків, 2014.

19. Александрович О. О. Особливості організації та функціонування систем державного фінансового контролю: світовий досвід / О. О. Александрович // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 4. – С. 375–382.

20. Кваша Т. Досвід окремих країн стосовно напрямів детінізації економіки / Т. Кваша, О. Попов // Науково-технічна інформація. – 2006. – № 2. – С. 10–15.

В статье исследован опыт административно-правового регулирования финансового контроля и мониторинга в странах с наиболее характерными отличительными признаками. Охарактеризовано состояние государственного финансового контроля и мониторинга в Украине. Выделены основные положительные характеристики зарубежного опыта административно-правового регулирования финансового контроля и мониторинга для возможной последующей адаптации к условиям современной Украины.

Ключевые слова: финансовый контроль и мониторинг, административно-правовое регулирование, тенезация экономики, зарубежный опыт, совершенствованиe.

The article examines the experience of administrative and legal regulation of financial control and monitoring in the countries with the most characteristic distinctive features. The state of state financial control and monitoring in Ukraine is characterized. The main positive features of foreign experience of administrative-legal regulation of financial control and monitoring with possible further adaptation in the conditions of modern Ukraine are highlighted.

Key words: financial control and monitoring, administrative-legal regulation, shadow economy, foreign experience, improvement.

